

Concept 12-4

1. โดยปกติแล้ว มักจะไม่ค่อยพบว่าผู้หญิงคนหนึ่งมีลูกได้ถึง 20 คนเลย นอกจากในรายที่พิเศษจริง ๆ
 - 1.1. หญิงชาวรัสเซียคนหนึ่งที่ทำสถิติไว้ โดยคลอดลูก 27 ครั้ง ส่วนมากเป็นแฝด 2 คน นอกนั้นเป็น 3 คนบ้าง และ 4 คนบ้าง รวมทั้งหมดแล้วได้ลูกถึง 69 คน
2. วิธีการคุมกำเนิด (Birth control) \Rightarrow การป้องกันมิให้เกิดการตั้งครรภ์
 - 2.1. โดยการหาระยะเวลาปลอดภ้ยในรอบประจำเดือนที่ไข่และอสุจิไม่มีโอกาสปฏิสนธิ \Rightarrow ระยะที่นับจากการมีประจำเดือนวันแรกไป 7 วัน และระยะก่อนการมีประจำเดือนในรอบต่อไปอีก 7 วัน \Rightarrow ระยะเวลาที่ไม่ปลอดภ้ย เป็นช่วงที่ไข่จะตก ประมาณวันที่ 7-21 ของรอบประจำเดือน
 - ทำได้โดยไม่ต้องใช้บริการทางการแพทย์ ,ไม่สู้อปลอดภ้ยนัก ถ้านับรอบประจำเดือนคลาดเคลื่อนหรือรอบประจำเดือนไม่แน่นอน
 - 2.2. การคุมกำเนิดโดยใช้อุปกรณ์
 - 2.2.1. ชาย \Rightarrow ถุงยางอนามัย \Rightarrow ป้องกันการปฏิสนธิแล้ว + ป้องกันการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ * โรคเอดส์
 - 2.2.2. หญิง
 - 2.2.2.1. ใส่ ห่วงคุมกำเนิด ในโพรงมดลูก หรือ IUD (Intra-Uterine Device) \Rightarrow การควบคุมไม่ให้ไข่ที่ปฏิสนธิแล้วเจริญเติบโต \Rightarrow ทำให้สภาวะในมดลูกไม่เหมาะสมต่อการฝังตัวของเอ็มบริโอ \Rightarrow นิยม เพราะ ยังมีไข่ตก และฮอร์โมนปกติ
 - 2.2.2.2. ใส่วาล์มใส่ช่องคลอด \Rightarrow ป้องกันการปฏิสนธิ
 - 2.2.2.3. การใช้ diaphragm ปิดปากมดลูก ป้องกันไม่ให้ตัวอสุจิเข้าสู่โพรงมดลูก \Rightarrow ป้องกันการปฏิสนธิ
 - 2.3. การคุมกำเนิดโดยใช้การผ่าตัด \Rightarrow การคุมกำเนิดถาวร \Rightarrow เป็นการป้องกันไม่ให้มีโอกาสมีลูกได้อีกเลย หรือที่เรียกว่า การทำหมันนั่นเอง
 - 2.3.1. ชาย \Rightarrow ตัดหรือผูกท่อนำอสุจิ
 - 2.3.2. หญิง \Rightarrow ตัดหรือผูกปีกมดลูก
 - 2.4. การคุมกำเนิดโดยใช้ฮอร์โมน \Rightarrow การควบคุมการตกไข่
 - 2.4.1. ประเภทฮอร์โมนรวม \Rightarrow estrogen + progesterone \Rightarrow มีทั้งชนิดเม็ดและชนิดฉีด ซึ่งคุมได้นาน 3 เดือนขึ้นไปต่อการฉีด 1 ครั้ง
 - ยับยั้งการหลั่งฮอร์โมน FSH, LH จากต่อมใต้สมอง ทำให้ไม่มีการตกไข่ แต่ยังมีประจำเดือนตามปกติ

Concept 12-4

- ลักษณะของเยื่อบุภายในโพรงมดลูกไม่เหมาะต่อการฝังตัวของเอมบริโอ
- สภาพของเหลวในปากมดลูกข้นเหนียวทำให้อสุจิเคลื่อนที่ได้ยาก

2.4.2. progesterone อย่างเดียว \Rightarrow

- สภาพของเยื่อบุมดลูกไม่เหมาะกับการฝังตัวของเอมบริโอ
- ปากมดลูกมีสารข้นเหนียว ขัดขวางการเคลื่อนที่ของอสุจิ
- ผู้มีโรคประจำตัวบางอย่าง เช่น โรคไต โรคตับ โรคหัวใจ ฯลฯ การรับประทานยากำเนิดควรได้รับการดูแลจากแพทย์ เช่นเดียวกับการฉีดยากำเนิดหรือการฝังยากำเนิดใต้ผิวหนัง
- ในเพศชาย ยาคุมการสร้างตัวอสุจิกำลังอยู่ในขั้นทดลอง

2.5. การทำแท้งโดยการเร่งการบีบตัวของมดลูกด้วยสาร prostaglandins

3. เราอาจแบ่งช่วงอายุของประชากรอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 3 ระยะด้วยกันคือ

3.1. ระยะก่อนวัยเจริญพันธุ์ (preproductive age) อายุประมาณ 1-14 ปี

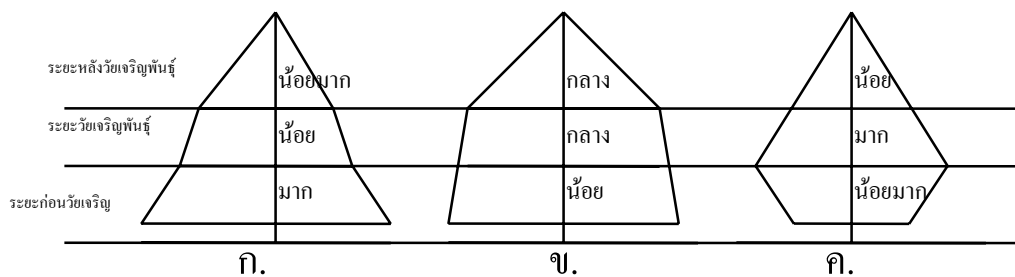
3.2. ระยะวัยเจริญพันธุ์ (reproductive age) อายุประมาณ 15-44 ปี

3.3. ระยะหลังวัยเจริญพันธุ์ (postreproductive age) อายุประมาณ 45 ปีขึ้นไป

4. ถ้าเรานำจำนวนประชากรในช่วงอายุต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่อายุน้อยไปหาอายุมาก มาเขียนเป็นกราฟแท่งเรียงซ้อน ๆ กัน ก็จะได้กราฟที่เรียกว่า พีระมิดอายุ (age pyramid) ซึ่งแสดงองค์ประกอบและโครงสร้างทางอายุของประชากรในพื้นที่หนึ่งและเวลาหนึ่ง

5. สำหรับพีระมิดอายุของมนุษย์นิยมเขียนโดยใช้ช่วงอายุห่างกันช่วงละ 5 ปี (0-4 , 5-9 , 10-14 ...) เป็นแกนตั้ง และแยกเป็น 2 เพศ คือ เพศชายอยู่ทางซ้ายมือ และเพศหญิงอยู่ทางขวามือ แกนนอนเป็นร้อยละ

6. พีระมิดอายุ แสดงโครงสร้างของประชากรสามแบบ

6.1. แบบ ก. \Rightarrow ประชากรกำลังเพิ่ม (young population) $\Rightarrow 1 \gg 2 > 3 \Rightarrow$ ฐานกว้าง

6.1.1. ประชากรในระยะวัยเจริญพันธุ์และระยะหลังวัยเจริญพันธุ์มีจำนวนน้อย

6.1.2. อัตราการตายเริ่มลดลง แต่อัตราการเกิดยังอยู่ในระดับสูง และถ้าอัตราการเกิดยังสูงอยู่เช่นนี้ การเพิ่มของประชากรก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว

6.1.3. ประชากรที่อยู่ในวัยทำงานซึ่งถือว่าอยู่ในช่วงอายุ 16 ปี ถึง 60 ปี มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรที่เป็นภาระของประเทศ (อายุต่ำกว่า 15 ปี และเกิน 60 ปีขึ้นไป) จึงยากแก่การพัฒนากำลังคนให้ดีขึ้น

Concept 12-4

- 6.1.4. ได้แก่ ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย
- 6.2. แบบ ข. \Rightarrow ประชากรในระดับคงที่ (stationary population with low mortality) $\Rightarrow 1 \approx 2 > 3$
 - \Rightarrow ฐานแคบเข้า
 - 6.2.1. สัดส่วนของประชากรในแต่ละระยะไม่แตกต่างกันมากนัก
 - 6.2.2. ประชากรในระยะวัยเจริญพันธุ์มีจำนวนค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในระยะอื่น ๆ
 - 6.2.3. มักเป็นแบบของประเทศในอุดมคติ ที่มีอัตราการเกิดอยู่ในระดับต่ำเท่า ๆ กับอัตราการตาย ไม่มีการเพิ่มประชากร เช่น ในยุโรป
- 6.3. แบบ ค. \Rightarrow ประชากรกำลังลด (old population) $\Rightarrow 2 > 3 > 1 \Rightarrow$ ฐานแคบกว่าส่วนอื่น ๆ
 - 6.3.1. เป็นแบบของประเทศที่มีอัตราการตายต่ำ และอัตราการเกิดต่ำกว่าอัตราการตาย
 - 6.3.2. แสดงภาวะที่ประชากรคุมกำเนิดอย่างได้ผลยิ่ง
- 7. ปิระมิดทั้งแบบ ข. และ ค. นี้ สัดส่วนของประชากรที่เป็นภาระของประเทศอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน มักเป็นแบบของประเทศที่พัฒนาแล้ว